

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie akcji pomocniczej z powodu klęsk elementarnych w roku 1893.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisji budżetowej o sprawozdaniu i wnioskach Wydziału krajowego w przedmiocie akcji pomocniczej z powodu klęsk powodziowych w roku 1893 oraz o wniosku posła Skalkowskiego i towarzyszy przedłożonym Wysokiej Izbie z powodu klęsk nieurodzaju i powodzi, które dotknęły rolników w kraju naszym w roku ubiegłym, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. lutego 1894 następujące uchwały:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o akcji pomocniczej z powodu klęsk zrzędzonych przez powódzie w roku ubiegłym 1893.

2. Sejm przyznaje do rozporządzenia Wydziału krajowego na zasiłek dla gospodarzy rolnych, zniszczonych przez klęski elementarne w roku 1893 sumę 100.000 zł. w. a. z zastrzeżeniem, że z niej ma być przedewszystkiem pokryty wydatek 30.050 zł. w. a., poniesiony dotychczas na cel wymieniony. Sumę tę 100.000 zł. w. a. należy zamieścić w rubr. XVII. wydatków w budżecie krajowym na rok 1894.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wyjednał ze skarbu państwa dalszy zasiłek bezwrotny 300.000 zł. w. a. na czasowe wyżywienie ludności, na zakupno zboża do zasiewu i paszy dla bydła, oraz ile możności na roboty publiczne, w okolicach dotkniętych powodzią lub nieurodzajem, tudzież aby rozdzielenie poszczególnych kwot na powiaty i ich użycie, nastąpiło w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z funduszków krajowych a mianowicie z funduszu dotacyi kasy krajowej, użył w miarę potrzeby 300.000 zł. w. a. wyłącznie na pożyczki bezprocentowe, udzielane Radom powiatowym, które z kwot przez się pożyczonych udzielać będą pożyczek bezprocentowych gospodarzom rolnikom, zniszczonym w roku zeszłym przez klęski elementarne, na zakup zboża na zasiewy, na zakup paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarcze. Pożyczki będą zwracane w sześciu rocznych równych ratach, począwszy od r. 1896. Zwroty te wpływać mają do funduszu stanowiącego dotacyą kasy krajowej.

5. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby na drodze konstytucyjnej wyjednał uwolnienie od stempli, opłat i należności skarbowych, zapisy dłużne i wszelkie dokumenta prawne, zdziałane z powodu zaciągnięcia pożyczek wymienionych w powyższej 4. uchwale sejmowej z funduszu krajowego przez Rady powiatowe, a od tychże Rad przez poszkodowanych kłeskami elementarnymi.

6. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby powstrzymał przymusowy pobór podatków gruntowego i domowo-klasowego w okolicach nawiedzionych w roku zeszłym wypadkami elementarnymi lub nieurodzajem, po przeprowadzeniu zaś dochodzeń co do podatkujących dotkniętych powyższymi kłeskami przyznał tymże z urzędu, względnie na podstawie ich żądań, ulgi w terminach płatności powołanych podatków w ten sposób, iżby podatki te w drodze egzekucyjnej przed 1. października r. b. ściągane nie były, a wzrosłe stąd zaległości w czterech kwartalnych ratach, poczynających się z 1. października bieżącego roku bez prowizyi zwłoki opłaconymi być mogły.

7. Wzywa się c. k. Rząd, by z urzędu zarządził rewizyę katastru gruntów, położonych nad brzegami rzek i zniszczonych powodzią.

8. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby ponownie przedłożył Radzie państwa projekt ustawy mającej na celu systematyczną regulacyę rzek galicyjskich.

9. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby oprócz przyznanej już ilości 10.000 ctn. soli, wyjednał dla gospodarzy wiejskich w okolicach dotkniętych brakiem paszy wydanie dalszej odpowiedniej ilości soli spiżowej bezpłatnie.

10. Wszystkie petycje wniesione do Sejmu o zapomogi bezzwrotne lub pożyczki bezprocentowe z powodu zniszczeń zrzadzonych przez powódzie i kłeski elementarne przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu, aby zbadawszy stan rzeczy, uwzględnił je jak najrychlej w miarę i sposób wskazany w powyższych uchwałach lub odstąpił te petycje Radom powiatowym, które zbadawszy stan rzeczy przedstawiony w każdej petycyi, uwzględnią żądania petentów w miarę potrzeby i odpowiednio powyższym uchwałom z kwot danych pod rozporządzenie Rad lub pożyczonych im bezprocentowo na mocy powyższych uchwał.

W wykonaniu tych uchwał Wysokiego Sejmu zajął się Wydział krajowy przedewszystkiem rozdziałem bezprocentowych pożyczek i bezzwrotnych zasiłków. W tym celu re-skryptem z dnia 9. marca 1894 l. 10.020, załączonym w odpisie jako alegat I, zażądał Wydział krajowy od Wydziałów tych powiatów, które w r. 1893 powodzią dotknięte zostały, ażeby przedstawiły swe życzenia co do wysokości pożyczek i unormował warunki, udzielenia tych pożyczek w myśl uchwały Wysokiego Sejmu.

Na bezzwrotne zasiłki dla zniszczonych kłeską powodzi z r. 1893 gospodarzy rolników przeznaczył Wysoki Sejm sumę 100.000 zł., polecając pokryć z kwoty tej przedewszystkiem wydatek w sumie 30.050 zł. na ten cel w r. 1893 poniesiony w myśl sprawozdania naszego z dnia 9. stycznia 1894 l. 55.081/1893.

Na ten sam cel rozporządzało c. k. Namiestnictwo sumą 200.000 zł. z przyzwolonych ustawą z dnia 27. grudnia 1893 (Nr. 1. Dz. p. p. z r. 1894) 800.000 zł.

Celem równomiernego i odpowiedniego potrzebie rozdziału obu tych kwot zapomogowych tak ze Skarbu państwa jak i Skarbu krajowego odbyła się dnia 6. marca 1894 konferencya w c. k. Prezydium Namiestnictwa, w której wzięli udział ze strony c. k. Rządu JE. p. Namiestnik, radca Namiestnictwa Mautner i komisarz Decykiewicz, ze strony Wydziału krajowego JO. Książę Marszałek krajowy, członek Wydziału krajowego T. Romanowicz i sekretarz p. Władysław Zeńczak.

Na konferencyi tej zgodzili się reprezentanci c. k. Rządu, aby z rozporządzalnych wówczas funduszy państwa udzielić następujących zasiłków:

I. po 8.000 zł. Powiatom: 1. Brzozów, 2. Dobromil, 3. Lisko, 4. Przemyśl, 5. Sanok, 6. Stanisławów, 7. Stryj, 8. Tłumacz, 9. Turka, 10. Żydaczów, razem	80.000 zł.
II. po 5.000 zł. Powiatom: 1. Dąbrowa, 2. Dolina, 3. Drohobycz, 4. Jarosław, 5. Kolbuszowa, 6. Krosno, 7. Myślenice, 8. Nadwórna, 9. Rawa, 10. Rudki, razem	50.000 „
III po 4.000 zł. Powiatom: 1. Brzesko, 2. Jasło, 3. Kamionka, 4. Nisko, 5. Nowy Sącz, 6. Rohatyn, 7. Sambor, razem	28.000 „
IV. po 3.000 zł. Powiatom: 1. Bóbrka, 2. Grybów, 3. Kałusz, 4. Mościska, 5. Sokal, 6. Żółkiew, razem	18.000 „
V. Powiatowi Jaworowskiemu	2.000 „
VI. po 500 zł. Gminom: 1. Rudka, 2. Ilkowice, 3. Wróblowice w powiecie tarnowskim, 4. gminie Ostrów szlachecki w powiecie bocheńskim, 5. sześciu mniejszym właścicielom tabularnym, razem	5.000 „
Ogółem rozdano z funduszków państwowych	183.000 zł.

Pozostałą resztę zarezerwowało c. k. Namiestnictwo na kosztą transportu soli dla bydła i na wspomnienie pojedynczych gmin dotkniętych wyjątkową nędzą lub chorobami epidemicznymi. Nadto wziął Rząd na siebie regulację granicznego potoku Białka w powiecie nowotarskim.

Według tego z 36 powiatów nawiedzionych powodzią, a objętych wykazem *A)* i *B)* w sprawozdaniu do l. 55.081/1893 przedłożonem Wysokiemu Sejmowi na ostatniej sesyi, uwzględnił Rząd 25 powiatów, a pomiął powiaty:

1. Borszczów, 2. Bohorodczany, 3. Gorlice, 4. Kołomyja, 5. Kosów, 6. Śniatyn, 7. Łańcut, 8. Limanowa, 9. Nowy Targ, 10. Pilzno, 11. Tarnów, natomiast uwzględnił Rząd 8 powiatów nieobjętych powyższymi wykazami Wydziału krajowego a mianowicie: 1. Kamionka, 2. Kolbuszowa, 3. Mościska, 4. Nowy Sącz, 5. Rawa, 6. Sambor, 7. Sokal, 8. Żółkiew.

Oprócz powiatów nawiedzionych powodzią, o których zdano sprawę Wysokiemu Sejmowi w powyższem sprawozdaniu, zgłosiły się po przedłożeniu tego sprawozdania już to bezpośrednio, już to w drodze petycji sejmowych przekazanych Wydziałowi krajowemu do załatwienia następujące powiaty: 1. Bochnia, 2. Chrzanów, 3. Horodenka, 4. Jaworów, 5. Kamionka, 6. Mościska, 7. Nowy Sącz, 8. Przemyślany, 9. Ropczyce, 10. Rzeszów, 11. Sambor, 12. Stare miasto, 13. Tarnobrzeg, 14. Wieliczka, 15. Złoczów, 16. Żółkiew.

Wobec tego Wydział krajowy z rozporządzałnej sumy 69.950 zł., pozostałej po potrąceniu jak wyżej wspomniano kwoty 30.050 zł. przeznaczył 30.000 zł. na wykonanie lokalnych budowli wodnych, a mianowicie:

- w powiecie Bochnia na regulację Raby,
- „ Bohorodczany na regulację Bystrzycy,
- „ Dąbrowa na regulację Nowego Brnia,
- „ Drohobycz na regulację Tysmienicy,
- „ Kałusz na regulację Łomnicy,
- „ Kamionka strumiłowa na regulację Bugu,
- „ Kolbuszowa na regulację Łęgu,
- „ Łańcut na ubezpieczenie brzegów Wisłoka,
- „ Nowy Sącz na regulację Dunajca,
- „ Przemyśl na regulację Sanu,
- „ Sanok na regulację Sanu,
- „ Stare miasto na ochronne budowle wodne,
- „ Tłumacz na wykonanie przekopu Worony.

Przeznaczona na ten cel kwota 30.000 zł. oddaną została do dyspozycji Dep. I. z obowiązkiem zużytkowania jej na miejscu na cel przeznaczony w terminie do końca czerwca 1894 i zwrotu funduszowi powodziowemu nieużytkowanej reszty w powyższym terminie.

Bliższe szczegóły co do wykonania tej uchwały Wydziału krajowego, znajdują się w sprawozdaniu Dep. I. o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Z pozostałej ostatecznie do dyspozycji sumy 39.950 zł. rozdzielił Wydział krajowy i wyasygnował rozporządzeniem z dnia 9. marca 1894 l. 12.841, uwzględniając przekazane przez Wysoki Sejm petycje i wszystkie podania, które wpłynęły, następujące zasiłki:

I. po 2.000 zł.

Wydziałom powiatowym: 1. w Bohorodczanach, 2. Chrzanowie, 3. Gorlicach, 4. Grybowie, 5. Mościskach, 6. Przemyślanach, 7. Śniatynie, 8. Starem mieście, razem 16.000 zł.

II. po 1.500 zł.

Powiatom: 1. Borszczów, 2. Drohobycz, 3. Nowy Targ, 4. Pilzno, 5. Żółkiew, razem 7.500 „

III. po 1.000 zł.

Powiatom: 1. Dobromil, 2. Dolina, 3. Jasło, 4. Jaworów, 5. Krosno, 6. Lisko, 7. Nadwórna, 8. Rudki, 9. Sanok, 10. Tarnobrzeg, 11. Tłumacz, 12. Turka, 13. Żydaczów, razem 13.000 „

IV. po 500 zł.

Gminom: 1. Halicz w powiecie stanisławowskim, 2. Rohatyn.

V. po 300 zł.

Gminom: 1. Lubinka i Janowice w powiecie tarnowskim, 2. Dobranowice i Sułów w powiecie wielickim.

VI. po 200 zł.

Gminom: 1. Zabierzów w powiecie bocheńskim, 2. Zakomary w powiecie złoczowskim, razem 2.000 „
Ogółem 38.500 zł.

Nadto zaś rozporządzeniami późniejszymi:

po 500 zł. dla powiatu Turka i gminy Dwernik w pow. liskim;

po 250 zł. dla kilku gmin powiatu bocheńskiego i 200 zł. dla gminy

Głów w powiecie tarnowskim, razem 1.450 „
Ogółem więc 39.950 zł.

Wydano więc na pokrycie wydatku z r. 1893 30.050 „

na roboty publiczne 30.000 „

na zapomogi 39.950 „

Ogółem 100.000 zł.

Najbliższą czynnością Wydziału krajowego był rozdział pożyczek w kwocie 300.000 zł. w myśl uchwały Wysokiego Sejmu ad c).

Wydział krajowy, mając na względzie cel tych pożyczek, postępował z największym pospiechem tak, że skoro tylko otrzymał uchwałę Rady powiatowej, asygnował przyznane kwoty bezzwłocznie, najczęściej w tym samym dniu, pozostawiając na później załatwienie koniecznych formalności, a mianowicie zeznawanie przez zaciągające pożyczkę Wydziały powiatowe skryptów dłużnych, wedle załączonego wzoru $\frac{1}{2}$. (al. II.).

Aleg. II. Na 54 Wydziałów powiatowych zapytanych, czy będą starać się o pożyczkę zgłosiło się 37, a suma ich żądania przenosiła prawie w dwójnasób fundusz, jakim Wydział krajowy rozporządzał, jak to uwidoczni wykaz zażądanych i rozdzielonych pożyczek załączony jako al. III.

Aleg. III. Wszystkie podania, jakie wpłynęły po wyczerpaniu obydwu funduszy zapomogowych, odstąpił Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 25. maja 1894

l. 23.005 powołując się przytem na uchwałę Wysokiego Sejmu wzywającą Rząd, ażeby ze Skarbu Państwa wyjednał dalszy zasiłek bezzwrotny w kwocie 300.000 zł. w. a., na zasiłki dla dotkniętej klęską ludności.

Z sprawą rozdziału pożyczek łączy się w przytoczonej powyżej pod 5 uchwałę, powzięte wezwanie do c. k. Rządu, aby na drodze konstytucyjnej uwolniono od stempli, opłat i należitości skarbowych, zapisy dłużne i wszelkie dokumenty prawne, zdziałane z powodu zaciągnięcia pożyczek z funduszu krajowego przez Rady powiatowe, a od tychże Rad przez poszkodowanych klęskami elementarnymi.

Wezwanie to zostało zakomunikowane c. k. Prezydyum Namiestnictwa, pismem Marszałka krajowego z dnia 9. lutego 1894 l. 1.104, i przypomniane przez reprezentanta Wydziału krajowego na konferencji z dnia 6. marca. Na skutek tego, c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło odezwą z dnia 30. marca 1894 l. 3.467 (LW 17.477), że c. k. Ministerstwo Skarbu reskryptem z dnia 20. marca 1894 l. 10.697 na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 13. marca 1894 zarządziło uwolnienie od stempli i należitości skryptów dłużnych, wystawionych przez Rady powiatowe na pożyczki z funduszu krajowego zaciągnąć się mające, niemniej skryptów dłużnych na pożyczki udzielać się mające przez Rady powiatowe, poszczególnym gospodarzom dotkniętym klęskami elementarnymi, dalej podań wnoszonych o hipoteczne zabezpieczenie udzielonych pożyczek, wreszcie wpisów prawa zastawu dla zabezpieczenia pretensyj wynikających z powyższych pożyczek. Treść tego reskryptu Ministerstwa Skarbu podał Wydział krajowy do wiadomości interesowanych Wydziałów powiatowych, okólnikiem z dnia 31. marca b. r. l. 17.477. Gdy zaś jeden z Wydziałów powiatowych odniósł się do Wydziału krajowego o wyjaśnienie, czy uwolnienie to odnosi się także do kwitów ekstabilacyjnych i podań o wykreślenie zhipotekowanych pożyczek, odpowiedział Wydział krajowy twierdząco i podał odpis owego sprawozdania i swej odpowiedzi odezwą z dnia 2. maja 1894 l. 23.006 do wiadomości c. k. Prezydyum Namiestnictwa.

Ostatecznie skutkiem tych starań zakomunikowało c. k. Prezydyum Namiestnictwa, pismem z dnia 30. listopada 1894 l. 12.328 (LW. 67.218) odpis reskryptu c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 11. października 1894 l. 31.679 wystosowanego do c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu we Lwowie, i pomieszczonego przez też w dodaku do dziennika rozporządzeń skarbowych dla wiadomości władz skarbowych.

leg. IV. Odpis tego reskryptu, załączony pod ./ IV. udzielił Wydział krajowy do wiadomości odnośnym Wydziałom powiatowym rozporządzeniem do l. 67.218/94.

Sprawozdanie o wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu ad 6., 7., 8., znajduje się w sprawozdaniach z czynności odnośnych departamentów Wydziału krajowego (Dep. VI i I.), rezolucya zaś do c. k. Rządu o wyjednanie dla gospodarzy wiejskich, oprócz przyznanej już ilości 10.000 cnt. soli, dalszej odpowiedniej ilości soli spiżowej bezpłatnie, pozostała bez skutku, wobec tego, że ustawa o sprzedaży taniej soli bydłowej z dnia 30. marca 1893 (Nr. 65. Dz. p. p.), weszła w życie z dniem 1. stycznia 1894.

W wykonaniu powyższych uchwał Wysokiego Sejmu, starał się Wydział krajowy fundusze rozporządzalne rozdzielić w ten sposób, ażeby najbardziej poszkodowane powiaty oraz te, w których ludność znajduje się w groźnym położeniu materyalnym, z powodu klęsk z lat dawniejszych i braku zarobku, otrzymały najwydatniejszą pomoc, — a zarazem czuwał Wydział krajowy troskliwie, by tak zasiłki jak też bezprocentowe pożyczki zostały w myśl swego przeznaczenia i w stosownym czasie zużyte.

Zanim jednak skutki klęski roku 1893 zostały chociaż w części złagolzone, nastąpiła konieczna potrzeba nowej, chociaż znacznie skromniejszej akcji pomocniczej. W miesiącu maju zeszłego roku nawiedziła powódź kilka powiatów w zachodniej części kraju, znaczny obszar kraju pustosząc i pozostawiając ludność w pierwszej chwili bez chleba, niejednokrotnie bez dachu; w czerwcu zaś gwałtowne grady zrzędziły w kilku powiatach ogromne szkody. Rady

powiatowe pospieszyły z pomocą najbiedniejszym, zwracając się zarazem do Wydziału krajowego, o spieszną i wydatną pomoc.

Niestety Wydział krajowy nie rozporządzał wówczas żadnymi na ten cel przez Wysoki Sejm uchwalonymi funduszami, ulegając jednak konieczności a w nadziei, że Wysoki Sejm tę konieczność uznać i nasze wyjątkowe zarządzenie usprawiedliwić zechce, udzielił z funduszu krajowego na pierwsze potrzeby t. j. na wyżywienie ludności, zanim klęska przeminie, następujących zasiłków:

w kwocie 1.000 zł.

powiatowi Krakowskiemu i Chrzanowskiemu.

Po 500 zł.

powiatom Biała, Brzesko, Buczacz, Tarnobrzeg, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Żydaczów i

200 zł. dla gminy Kunin w powiecie Żółkiewskim.

Ogółem wydano na ten cel nie preliminowaną w budżecie na r. 1894 kwotę 6 200 zł.

Równocześnie odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 21. sierpnia 1894 l. 33.087 do Prezydium Namiestnictwa, o wyjednanie pomocy ze skarbu Państwa.

Aleg. V.

W odezwie tej przytoczonej jako al. V., odstąpił Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa niezadowolone podania, powołał się na wezwanie Wysokiego Sejmu z dnia 9. lutego 1894, w sprawie wyjednania z funduszy państwowych kwoty 300.000 zł. na bezzwrotne zapomogi i prosił by c. k. Namiestnictwo wyjednało dla Galicyi odpowiedni udział w kwocie 200.000 zł., przeznaczonej Najwyższem rozporządzeniem z dnia 24. lipca 1894 l. 164 Dz. p. p., na zasiłki dla cierpiącej niedostatek ludności w rozmaitych okolicach Państwa.

Wszystkie podania, jakie wpłynęły do Wydziału krajowego po dacie powyższej odezwy, odstępywał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, które też oznajmiło odezwą z dnia 27. września 1894 l. 10.173 (LW. 52.412), że ze wspomnianej sumy 200.000 zł. przeznaczoną została dla kraju naszego kwota 50.000 zł. i że z tej sumy udzieliło następujących zasiłków:

powiatowi Kamionka strumiłowa	7.000 zł.
powiatowi Biała, Chrzanów, Kraków, Wadowice, Wieliczka i Ży- wiec po 5.000 zł.	30.000 „
powiatowi Trembowla	4.000 „
powiatom Ropeczyce, Rudki i Tarnów po 2.000 zł.	6.000 „
Razem	47.000 zł.
Z pozostałej reszty otrzymał później powiat Kolbuszowski	2.000 zł.
i powiat Buczacki	1.300 „

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie akcji pomocniczej, z powodu klęsk elementarnych w r. 1893 i 1894 przyjmuje się do wiadomości.

2. Do budżetu na rok 1894 wstawia się jako kredyt dodatkowy do pozycji 317 (rubr. XVII.) kwotę 6.200 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 3. stycznia 1895.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Tadeusz Romanowicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.

O d p i s

okólnika Wydziału krajowego z dnia 9. marca 1894. L. 10.020 do 54.
Wydziałów powiatowych.

Na posiedzeniu z dnia 9. lutego b. r. Wysoki Sejm powziął między innymi następującą uchwałę:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z funduszków krajowych, a mianowicie z funduszu dotacyi kasy krajowej użył w miarę potrzeby 300.000 zł. wyłącznie na pożyczki bezprocentowe udzielane Radom powiatowym, które z kwot przez się pożyczonych udzielać będą pożyczek bezprocentowych gospodarzom rolnikom zniszczonym w roku zeszłym przez klęski elementarne, na zakup zboża na zasiewy, na zakup paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarcze. Pożyczki te będą zwracane w sześciu rocznych równych ratach począwszy od roku 1896. Zwroty te wpływać mają do funduszu stanowiącego dotację kasy krajowej.

Wydział krajowy zawiadamia Wydział powiatowy o powyższej uchwale sejmowej z wezwaniem, ażeby sprawę zaciągnięcia przez tamtejszą reprezentację powiatową imieniem funduszu powiatowego pożyczki wyłącznie na cel wyżej wymieniony niezwłocznie wziął pod rozwagę przedłożył ją Radzie powiatowej i w przeciągu ośmiu dni zawiadomił Wydział krajowy o wyniku ewentualnie w tym terminie przedłożył Wydziałowi krajowemu powziętą z uwzględnieniem postanowień §. 24. ustawy o Reprezentacji powiat. uchwałę Rady powiatowej co do zaciągnięcia pożyczki do zatwierdzenia. W tym celu należy przedłożyć wierzytelny odpis tej uchwały, ostatni inwentarz, zamknięcie rachunków, oraz urzędowy wykaz podatków bezpośrednich w powiecie przepisanych. Uchwała ta oprócz postanowień określających: 1. do jakiej wysokości ma być imieniem funduszu powiatowego zaciągnięta pożyczka z sumy na ten cel przez Wysoki Sejm przeznaczonej; 2. warunki umorzenia pożyczki (zgodnie z uchwałą sejmową) i 3. kto imieniem Reprezentacji powiatowej jest uprawniony do zrealizowania pożyczki i zeznania skryptu dłużnego w formie aktu notaryalnego z mocą egzekucyjną w myśl §. 3. ustawy notaryalnej, zawierać ma także postanowienie: a) że otrzymana przez Reprezentację powiatową pożyczka, o której mowa zozostanie w terminie do końca maja 1894 w całości użyta wyłącznie na pożyczki bezprocentowe dla gospodarzy rolników, zniszczonych w roku zeszłym przez klęski elementarne, na zakupno zboża na zasiewy, na zakupno paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarcze, tudzież b) że na wypadek gdyby pożyczka w całości lub w części nie została w terminie do 31. maja 1894 zużytkowana w sposób wskazany ad a) cała nieużytkowana w ten sposób suma pożyczkowa jest wymagalną i płatną dnia 1. czerwca 1894 a fundusz powiatowy zwróci ją niezwłocznie funduszowi krajowemu wraz z odsetkami w stosunku po pięć od sta (5%) rocznie począwszy od dnia 1. czerwca 1894 liczyć się mającymi. Z uchwałą powyższą należy również przedłożyć program zużytkowania żądanej sumy pożyczkowej t. j. udzielenia z niej pożyczek potrzebującym takiej pomocy.

Przy ocenianiu rzeczywistej potrzeby poszczególnych gmin względnie gospodarzy rolników i oznaczeniu ogólnej kwoty pożyczki, na to baczyć należy, które gminy z robót

publicznych w tamtejszym powiecie wykonywanych z funduszków publicznych doznają bezpośredniej pomocy, a które ze sposobności zarobku przy tych robotach najmniej lub wcale korzystać nie będą mogły. Także i tę okoliczność należy mieć na uwadze, że Wysoki Sejm równocześnie z powzięciem przytoczonej wyżej uchwały odniósł się do c. k. Rządu, ażeby wyjednał ze skarbu Państwa dalszy zasiłek bezwrotny 300.000 zł. na czasowe wyżywienie ludności, na zakupno zboża do zasiewu i paszy dla bydła, oraz o ile możliwości na roboty publiczne w okolicach dotkniętych powodzią lub nieurodzajem, w pewnej więc mierze można i z tej strony liczyć na pomoc.

W przedstawieniu żądania co do cyfry pożyczki należy uwzględnić, że Wydział krajowy rozporządza skromną stosunkowo kwotą 300.000 zł., która między 54 powiatów, w różnym stopniu klęską dotkniętych, musi być rozdzielona. Z upływem wspomnianego wyżej terminu ośmiodniowego Wydział krajowy przystąpi do rozdzielania pożyczek w miarę rozporządzalnych funduszków, wykazanej przez Wydziały powiatowe potrzeby i zatwierdzonych uchwał Rad powiatowych, poczem zostaną rozesłane formularze skryptów dłużnych na przyznane pożyczki.

Alegat II. do LW. 322/95.

Wolne od stempla

w myśl rozporządzenia c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 20. marca 1894 l. 10.697 wydanego na mocy Najwyższego zezwolenia z dnia 13. marca 1894.

Wzór skryptu dłużnego.

Akt notaryalny.

W dnia 1894 (dziewięćdziesiątego czwartego roku zeznali przedemną c. k. notaryuszem w osobiście mi znani (prezes względnie zastępca prezesa Rady powiatowej) i Wydziału powiatowego) w zamieszkali następujący

Skrypt dłużny.

Uchwałą z dnia postanowiła Rada powiatowa w na podstawie §. 24. ust. o repr. pow. zaciągnąć pożyczkę w kwocie wyrażnie z funduszków krajowych a mianowicie z funduszu dotacji kasy krajowej w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. lutego 1894 do wysokości 300.000 zł. Wydziałowi krajowemu udzielonego a wyłącznie na pożyczki bezprocentowe Radom powiatowym celem udzielania pożyczek bezprocentowych gospodarzom rolnikom zniszczonym w r. 1893 przez klęski elementarne, na zakup zboża na zasiewy, na zakup paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarze przeznaczonego.

Uchwałą powyższą z dnia 9. lutego 1894 r. upoważnił zarazem Wysoki Sejm Wydział krajowy do użycia powyższego funduszu w sposób i pod warunkami w tejże uchwale sejmowej określonymi.

Na podstawie powyższej uchwały sejmowej zaliczył Wydział krajowy tytułem bezprocentowej pożyczki powiatowi z funduszu dotacyi kasy krajowej kwotę w gotówce.

Wskutek tego powiat działający przez swą reprezentację niniejszem zeznaje, iż tytułem pożyczki bezprocentowej otrzymał z funduszu dotacyi kasy krajowej sumę wyraźnie i takową obowiązuje się zwrócić funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem pożyczoną kwotę w sześciu równych rocznych bezpośrednio po sobie następujących ratach począwszy od (1) pierwszego października roku 1896 tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego szóstego w ten sposób, aby najpóźniej z końcem roku 1901 tysiąc dziewięćset pierwszego cała pożyczona kwota funduszowi krajowemu w całości zwróconą została, a to tem pewniej, ile że w przeciwnym razie a w szczególności w wypadku niedotrzymania choćby jednej tylko raty, albo części tejże Fundusz krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem będzie miał prawo natychmiastowej zapłaty całej resztującej pożyczki wraz z odsetkami (5%) pięć od sta od dnia po dniu zapadłości raty odnośnej następującego bieżącymi się domagać.

Dla dopełnienia powyższego z zaciągnięcia powyższej pożyczki wynikającego obowiązku reprezentacya powiatowa w imieniu powiatu obowiązuje się wstawiać co roku począwszy od roku 1896 tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego szóstego aż do zupełnego spłacenia niniejszej pożyczki w rubrykę wydatków budżetu powiatowego kwotę potrzebną na spłacenie w tym roku raty do wypłaty przypadającej i nakładać na powiat dodatki do bezpośrednich podatków w takiej wysokości, ażeby ogólna kwota dochodów powiatowych na ten rok preliniowanych wystarczała na zupełne zaspokojenie wszystkich wydatków powiatowych na ten rok w budżet wstawionych, wliczając w nie kwotę potrzebną na zaspokojenie powyższych rat rocznych, w przeciwnym bowiem razie to jest w razie niedopełnienia tego obowiązku Wydział krajowy z mocy §. 22. ust. o repr. pow. kwotę tę wstawi w budżet powiatu.

Dlatego też obowiązuje się Wydział powiatowy w imieniu powiatu przedłożyć Wydziałowi krajowemu począwszy od r. 1896 tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego szóstego jak długo pożyczka spłaconą nie będzie najdalej do dnia (31) trzydziestego pierwszego marca każdego roku budżet powiatowy odpowiadający powyższym zobowiązaniom.

W końcu Reprezentacya powiatu przyjmuje niniejszem na siebie wyraźny obowiązek, że otrzymana przez Reprezentacyą powiatową na mocy niniejszego skryptu pożyczka w sumie zostanie w terminie do końca maja roku 1894 tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego czwartego w całości użyta wyłącznie na pożyczki bezprocentowe dla gospodarzy rolników, zniszczonych w r. 1893 przez klęski elementarne, na zakupno zboża na zasiewy, na zakupno paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarcze, a to z tem wyraźnem zastrzeżeniem, że na wypadek, gdyby rzeczona pożyczka w całości lub w części w terminie do (31) trzydziestego pierwszego maja roku tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego czwartego (1894) na pożyczki bezprocentowe dla gospodarzy-rolników, zniszczonych w r. 1893 przez klęski elementarne, celem zakupna zboża na zasiewy, paszy dla bydła i inne gospodarcze potrzeby użytą nie została, cała nieużytkowana w ten sposób suma pożyczkowa jest wymagalna i płatna już w dniu (1) pierwszego czerwca tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego czwartego (1894) roku, skutkiem czego fundusz powiatowy obowiązany jest tę w powyż oznaczony sposób nieużytkowaną sumę pożyczkową zwrócić niezwłocznie funduszowi krajowemu wraz z odsetkami po pięć od sta (5%) począwszy od dnia (1) pierwszego czerwca tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego czwartego (1894) roku liczyć się mającymi.

Podpisana Reprezentacya powiatowa zezwala, aby akt niniejszy w myśl §. 3. ustawy z dnia 25. lipca 1871. Nr. 75 dz. p. p. tak co do obowiązku spłaty zaciągniętej jak wyżej

pożyczki z przynależnościami jakoteż innych obowiązków tym skrytem dłużnym objętych bezzwłocznie był wykonalny

Dokument niniejszy w imieniu Reprezentacyi powiatu podpisuje prezes (zastępca prezesa) Rady powiatowej i dwóch członków Wydziału powiatowego przy wycięciu pieczęci urzędowej.

(Następuje zwykle zakończenie aktu w formie przez ustawę notaryalną wymaganej).

Alegat III. do sprawozdania LW. 322/95.

W y k a z

pożyczek udzielonych z sumy 300.000 zł. w. a., uchwalonej przez
Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. lutego 1894.

P o ż y c z k i		
Powiat	zażądał zł. wa.	otrzymał zł. wa.
1. Bóbrka . . .	15.000	8.000
2. Bochnia . . .	10.000	8.000
3. Brzesko . . .	15.000	7.000
4. Brzozów . . .	24.000	15.000
5. Chrzanów . . .	10.000	4.000
6. Dąbrowa . . .	10.000	4.000
7. Dolina . . .	10.000	5.000
8. Drohobycz . . .	6.000	5.000
9. Gorlice . . .	10.000	5.000
10. Grybów . . .	10 000	5.000
11. Jarosław . . .	40.000	20.000
12. Jaworów . . .	15.000	4.000
13. Kolbuszowa . . .	10.000	5.000
14. Krosno . . .	25.000	15.000
15. Lisko . . .	20.000	11.000
16. Łańcut . . .	15 000	8.000
17. Myślenice . . .	10.000	5.000
18. Nisko . . .	10 000	5.000
19. Nowy Targ . . .	10.000	8.000
20. Pilzno . . .	5.000	5.000
21. Przemyśl . . .	30.000	20.000
22. Rawa . . .	15.000	6.000
23. Rohatyn . . .	40.000	8.000
24. Ropczyce . . .	1.000	1.000
25. Rudki . . .	7.000	7.000
26. Rzeszów . . .	5.000	1.000
27. Sambor . . .	10.000	6.000

28. Sanok . . .	30.000	15.000
29. Stanisławów	10.000	10.000
30. Staremiasto	20.000	12.000
31. Stryj . . .	15.000	8.000
32. Tarnobrzeg .	5.000	2.000
33. Tarnów . . .	15.000	8.000
34. Tłumacz . . .	20.000	10.000
35. Turka . . .	30.000	20.000
36. Wieliczka . .	12.000	6.000
37. Żydaczów . .	10.000	8.000
Razem .	555 000	300.000

Alegat IV. do sprawozdania LW. 322/95.

Odpis

reskryptu Wysokiego c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 11. października 1894 l. 31.679 wystosowanego do Prezydium c. k. Dyrekcyi skarbu we Lwowie.

Über den Bericht vom 5. Juni 1894 Zl. 1608/pr. betreffend die Gebührenbefreiung aus Anlass der Hilfsaction für die im Jahre 1893 von Elementarschäden heimgesuchten Landwirte in Galizien wird dem k. k. Präsidium unter Bezugnahme auf den hierortigen Erlass vom 20. März 1894 Zl. 10.697 eröffnet, dass auf Grund der allerhöchsten Entschliessung vom 13. März 1860 die Stempel- und Gebührenbefreiung auch den Löschungsquittungen des Landes- bzw. der Bezirksausschüsse über die Rückzahlung der von denselben den Bezirksausschüssen bzw. den Landwirten zu Nothstandszwecken gegebenen Darlehen, dann den Prioritätsabtretungsurkunden für die nach Intabulation der Nothstandsdarlehen aufzunehmenden Hypothekendarlehen, sowie den auf Grund dieser Urkunde einzubringenden Tabulargesuchen zukommen.

Im Sinne des Punktes 5. der Vorerinnerungen zum Tarife des Gebürengesetzes vom 9. Februar 1850 R. G. Bl. Nr. 50 hat aber den Umstand, dass es sich um ein solches Darlehen zu den in Rede stehenden Nothstandszwecken handle, in einer jeden Missbrauch ausschliessenden Weise in den betreffenden Urkunden zum Ausdrucke zu gelangen.

d. j w.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 21. sierpnia 1894 L. 33.087 do c. k.
Prezydyum Namiestnictwa w miejscu.

Uchwałą z dnia 9. lutego b. r. przeznaczył Wysoki Sejm z funduszu krajowego kwotę 100 000 zł w a na bezzwrotne zasiłki, a 300.000 zł. wa. na bezprocentowe pożyczki dla gospodarzy rolników, zniszczonych klęską powodzi w r. 1893 na zakupno zboża na zasiewy, paszy dla inwentarza żywego i inne nieodzowne potrzeby gospodarcze, oraz wezwał c. k. Rząd, aby wyjednak ze Skarbu Państwa dalszy zasiłek bezzwrotny w kwocie 300.000 zł. wa. na ten sam cel, a mianowicie, na wyżywienie ludności, na zakupno zboża, na zasiewy i paszy dla bydła, oraz ile możności na roboty publiczne.

Odezwaniami z dnia 9. marca r. b. L. 12.841 i późniejszymi a w szczególności odezwą z dnia 25. maja b. r. L. 23.005, w której powołaliśmy się na wspomnianą rezolucję sejmową mieliśmy zaszczyt podać do wiadomości Świetnego c. k. Prezydyum, iż obie sumy powyższe z funduszu krajowego przez Wysoki Sejm na złagodzenie klęski przyznane, zostały w myśl swego przeznaczenia zużyte.

Następne zgłoszenia musieliśmy w obec wyczerpania funduszy zapomogowych odstępywać Świetnemu c. k. Prezydyum, w nadziei, że c. k. Rząd zechce ze swej strony przyjść z pomocą, ciężko dotkniętej ludności tego kraju, w myśl wspomnianego na wstępie wezwania Wysokiego Sejmu.

Dotąd niestety nie otrzymaliśmy od Świetnego c. k. Prezydyum wiadomości, czy i jaka w tej mierze u c. k. Rządu zapadła decyzja, upraszamy tedy o ile możności rychłe wyjaśnienie, w jakim stadyum znajduje się doniosła ta dla rolniczej ludności sprawa.

Zanim jednak można było złagodzić choć w pewnej mierze skutki klęski zeszłorocznej spadły w bieżącym roku na rolników nowe niepowodzenia w niektórych powiatach, co do zakresu szkód nie wiele może mniejsze od zeszłorocznych.

W miesiącu maju nawiedziła powódź wiele powiatów w zachodniej części kraju, zrządzając skutkiem nieprzeprowadzonej dotąd regulacji rzek spustoszenie tak wielkie, że można je jak powiada sprawozdanie Reprezentacji pow. chrzanowskiego, porównać chyba z klęską zrządzoną wielką powodzią w roku 1884. Ludność pozostała w wielu miejscach bez dachu, wszędzie niemal w miejscowościach powodzią nawiedzonych bez chleba.

Wkrótce potem, bo począwszy od ostatnich dni czerwca, nowa klęska nawiedziła kraj w rozmaitych okolicach; grad spadły w niezwykłej obfitości przed samymi żniwami, zniszczył w wielu miejscach plony doszczętnie, pozostawiając ludność włóściańską w położeniu, w jakim się znajdowała na przednowku, — bez środków do życia, bez paszy dla bydła i bez ziarna na zasiewy jesienne. Dla zaradzenia pierwszej i najkonieczniejszej potrzeby, udzieliliśmy z funduszy krajowych w czasie od 20. czerwca na razie następujących zasiłków:

Powiatowi Chrzanowskiemu	1.000 zł.
powiatom: Białskiemu, Brzeskiemu, Krakowskiemu, Tarnobrzieskiemu, Tarnowskiemu, Wadowickiemu, Wielickiemu i Żydaczowskiemu po 500 zł., — Bocheńskiemu 250 zł. i Żółkiewskiemu (dla gminy Kunin) 200 zł., — w łącznej sumie .	5.450 „

Reszty podań o zasiłek bezzwrotny lub bezprocentowe pożyczki nie mogliśmy uwzględnić z braku odpowiednich funduszków.

Gdy zaś Najwyższem rozporządzeniem z dnia 24. lipca b. r. l. 164 Dz. p. p. przeznaczył c. k. Rząd 400.000 zł. w. a. na wsparcie dla ludności zagrożonych nędzą okolicach państwa, z czego wedle §. 2. tego rozporządzenia przypada suma 200.000 zł. w. a. na bezzwrotne zasiłki, szczególnie zaś na zakupno żywności, nasienia i paszy dla bydła oraz na roboty publiczne, przeto przesyłając nieuwzględnione przez nas prośby w liczbie 24 wedle dołączonej konsygnacji, mamy zaszczyt najusilniej upraszać Świetne c. k. Prezydium o wyjednanie z powyższej sumy jak największej kwoty dla naszego kraju i rozdzielenie tej kwoty między potrzebujących. Proszące strony zawiadamiamy równocześnie, iż odstąpiliśmy ich podania Świetnemu c. k. Prezydium, dalsze zaś ewentualne prośby będziemy przesyłali Świetnemu c. k. Prezydium w miarę, jak będą wpływały.

W wspomnianych sprawozdaniach proszą Wydziały powiatowe i gminy o wyjednanie prócz pomocy pieniężnej także soli dla bydła i dla konserwacji nadgniętego siana, jak powiat Bialski, oraz o odpisanie podatków z urzędu.

Wszystkie te prośby mamy zaszczyt polecić jak najgoręcej życzliwej opiece Świetnego c. k. Prezydium w nadziei, że Świetne Prezydium zechce użyć całego swego wpływu u władz centralnych dla wyjednania w każdym kierunku skutecznej pomocy ze źródeł państwowych w obecnem położeniu tak koniecznej dla ludności rolniczej szczególnie zaś włościańskiej.

O skutku niniejszej odezwy zechce nas Świetne c. k. Prezydium w swoim czasie przy zwrocie przesłanych niniejszem aktów zawiadomić, celem przedsięwzięcia dalszej akcji ratunkowej za obopólnem porozumieniem.

We Lwowie dnia 21. sierpnia 1894.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.